

روح اسلام
(بر اساس منابع اهل سنت)

۱۳۸۰ هـ

عبدالرشید قریشی

نور

ترتیب: عبدالرشید، ۱۳۴۷.

مؤلف: روح اسلام

مشتقات: تهران - احسان، ۱۳۹۵

مستخلص: ظاهر: ۱۵۲ ص.

شابک: ۷-۲۶، ۳۴۹، ۶۰۰-۹۷۸

شماره کتابخانه ملی: ۳۶۹۸۰۳

www.ketab.ir

سج اسلام

مؤلف: عبدالحق شاد تریز

ناشر: نشر آستان

چاپخانه: مهار

نوبت چاپ اول ۱۳۸۲

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۵۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۴۹-۱۳۶-۷

www.ketab.ir

فهرست

۱۱.....	مقدمه
	بخش اول
۱۹.....	آسانی و سانسازی در دین اسلام
۲۱.....	آسانی و سانسازی در دین اسلام
۲۳.....	دلایل آسانی در قرآن
۲۶.....	دلایل آسانگیری در احادیث رسول الله
۳۰.....	امام جماعت نماز را سبب بخواند
۳۲.....	آسانگیری بر خویشتن در عبادت
۳۶.....	برخورد آسان در مقابل اشتباه دیگران
۳۷.....	آسانگیری در موعظه و اندرز
۳۸.....	آسانگیری در سفر
	بخش دوم
۴۷.....	سادگی و عدم تکلف
۴۹.....	سادگی و عدم تکلف در امور دین و دنیا
۵۰.....	سادگی و عدم تکلف در مجلس رسول الله ﷺ
۵۴.....	عدم تکلف در راه رفتن
۵۵.....	عدم تکلف در پذیرش سفارش

- ۵۷..... عدم تکلف در پذیرائی میهمان رسول الله ﷺ
- ۵۸..... در اسلام تکلف، تعارف و تظاهر جایی ندارد
- ۶۰..... بی تکلف بودن رسول الله ﷺ در منزلش
- ۶۰..... عدم تکلف در پذیرش همراه (طقیلی) میهمان
- ۶۲..... بی تکلفی در میهمانی
- ۶۴..... عدم تکلف در انجام کار
- ۶۴..... عدم تکلف در بیان واقعیت
- ۶۶..... عدم تکلف در لبه عروسی رسول الله ﷺ
- ۶۸..... عدم تکلف نزد صحابه رضی الله عنهم
- ۶۸..... عدم تکلف در دفع اموال
- ۷۲..... عدم تکلف در غذا خوردن
- ۷۲..... عدم تکلف در بیان حقایق
- ۷۴..... عدم تکلف در بیان حقایق
- ۷۵..... عدم تکلف هنگام در زدن
- ۷۵..... سادگی در اسم و پرهیز از القاب
- ۷۶..... بازگشت در صورت عدم اجازه‌ی ورود از صاحب خانه
- ۷۷..... عدم تکلف در بیان نظریه و عدم ترجیح دیگران بر خویشان

بخش سوم

- ۸۱..... اعتدال در اسلام
- ۸۳..... اعتدال و میانه‌روی در اسلام
- ۸۳..... اعتدال در قرانت نماز
- ۸۴..... اعتدال در انفاق

- اعتدال در راه رفتن ۸۵
- اعتدال در هزینہ کردن ۸۵
- اعتدال در خواسته ها و دعاها ۸۶
- اعتدال در عملکردها ۸۷
- اعتدال در عبادت ۸۹
- اعتدال در معاشرتِ همسران ۹۲
- اعتدال در محبت و نفرت ۹۳
- اعتدال در ممانعت نبرد ۹۴
- بخش چهارم
- رأفت در احکام دین ۹۵
- اسلام دین رأفت است ۹۷
- رأفت در میدان نبرد ۹۸
- نماز در سفر قصر می شود ۱۰۰
- در سفر اجازه دارید روزه نگیرید ۱۰۰
- رأفت بر کودکان شیرخوار ۱۰۱
- تخفیف نماز به خاطر گریه کودک ۱۰۲
- بوسیدن خردسالان نشان از رحمت دارد ۱۰۳
- رأفت بر خویشاوندان ۱۰۵
- مهربانی بر بندگان رحمت الله را در پی دارد ۱۰۶
- رحمت بر حیوانات ۱۰۸
- کسی که حیوانی را فقط برای تفنن و تفریح بکشد ملعون است ۱۱۱
- تعذیب گربه جهنم در پی داشت ۱۱۲

- ۱۱۲..... امروز روز رحمت است
- ۱۱۳..... مهربانی بر حیوانات آمرزش در پی دارد
- ۱۱۴..... نیکی ده برابر پاداش دارد و بدی فقط یک مجازات
- ۱۱۵..... خانه‌ی سالمندان و رأفت اسلامی
- ۱۱۹..... به پدر و مادر کافر نیز احسان کنید
- ۱۲۱..... رأفت بر کودکان
- ۱۲۱..... رأفت نسبت به یتیمان
- ۱۲۲..... رأفت بر دره‌گان و نیازمندان
- ۱۲۳..... رأفت بر ستم‌نندگان
- ۱۲۴..... پاسخ نبی رحمت است سکنجه‌گران
- ۱۲۵..... رأفت بر کافران
- ۱۲۶..... رأفت حتی هنگام مرگ
- ۱۲۷..... رأفت بر بدهکاران

بخش پنجم

- ۱۳۱..... مساوات در دین
- ۱۳۳..... مساوات
- ۱۳۵..... مساوات در نماز
- ۱۳۶..... مساوات در حج
- ۱۳۷..... مساوات در جامعه
- ۱۳۷..... ابر پیامبر بشریت زیر تیغ بازخواست
- ۱۴۰..... بزرگترین امپراطور جهان اسلام مواخذه می‌شود
- ۱۴۲..... سرباز خود را با فرمانده برابر می‌داند

- دختر محمد ﷺ سرور زنان بهشت با سایر دختران برابر است ۱۴۳
- بردگان فرمانده می شوند ۱۴۴
- بردگان با اشراف زادگان ازدواج می کنند ۱۴۶
- استاد شهید سید قطب رحمته در این باره چنین می گوید: ۱۴۷
- گونه های ازدواج بردگان با اشراف زادگان ۱۴۷
- سازمان آحاد ملت برابر است ۱۵۰

مقدمه

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى خَيْرِ خَلْقِهِ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ

اما بعد:

در عصر انفجار اطلاعات، عصری که سرعت ارتباطات، جهان پهناور را به دهکده‌ی کوبنکی تبدیل نموده و هر روز در گوشه‌ای از جهان آئینی جدید سر از خاک برمی‌آورد و در مقابل ادیان سماوی قد می‌افزاید و عرض اندام می‌کند.

به‌ویژه اسلام اسلام این جهان است. این آسمانی، کامل‌ترین منشور سعادت بشر، علیرغم بی‌مهری‌ها از پیروانش و جفاهایی که از دوست و دشمن می‌بیند چه صبورانه و مؤقرانه و مطمئنانه وعده‌ی الهی که آینده از آن اوست، آینده در قلمرو اوست، به نظاره‌ی حوالت مخالف نشسته است.

امروز اسلام از هر سو مورد تهاجم قرار گرفته است از یک سو گروهی که توسعه و گسترش اسلام منافع‌شان را به خطر می‌افکند تا نهایت جسارت و کمال بی‌رحمی در مقابلش صفا آرانی کرده‌اند و همه آنان خود را بسیج نموده و با تمام قوا با آن به ستیزه برخاسته‌اند. و برای ضربه زدن به اسلام از هیچ کوششی فروگذار نمی‌کنند و از طرف دیگر وجود دنیای مجازی امروزین و اینترنت فرصتی بی‌نظیر را در اختیار آنان نهاده تا دایره‌ی حملات و تهاجمات خویش را درون تمام منازل گسترده‌تر نمایند و بیش از

پیش با شبهه‌افکنی پیرامون اسلام و به زعم قاصر و فکر ناقص خویش به نمایش گذاشتن نقایص اسلام افکار و اذهان جوانان را تخریب و آنان را نسبت به اسلام بدبین نمایند و از گرویدن اقشار روشنفکر به دین مبین اسلام ممانعت به عمل آورند اما هیهات! هیهات!

و از سویی دیگر اکثر مسلمانان که از روح اسلام علم و آگاهی چندانی ندارند و فقط اسم اسلام را یدک می‌کشند با عملکردشان که اغلب بویی از اسلام ندارند و با روح تعالیم والا و حیات بخش آن هیچ تناسبی ندارد، ضربات کوبنده‌ای بر پیکره‌ی اسلام وارد می‌آورند که چه بسا همین عملکردها، شده، تحجرها، تعصب‌ها و... خیلی ویرانگرتر از دسیسه‌های دشمنان اسلام باشند و همانند سیم‌های خاردار و سیخ‌های زهرآلود درخت شوکران اذنی را که قصد گرویدن به دین اسلام را دارند، سد نموده و آنان از طی صریق به ساری روشنایی دین الهی باز دارند.

و از دیگر سو بسیاری از کسانی که داعیه اسلام‌شناسی دارند و عناوینی آن چنانی یدک می‌کشند و خویشن را هل علم و فضل می‌دانند خود از روح تعالیم حیات بخش و احکام جان‌آفرین آن آگاهی صحیح و درستی ندارند و آن چنان غرق در تعصبات مذهبی خود هستند که در حقیقت می‌توان آنان را «مذهب شناس» نامید نه اسلام شناس، بارسم ای کاش به معنای واقعی کلمه مذهب شناس می‌بودند چون در آن صورت باز هم ضرر آن کمتر می‌بود.

می‌طلبید که بیشترین هم این قشر خواص تطبیق اسلام در زندگی عملی مسلمانان باشد.

مشاهده می‌شود که اسلام چقدر مظلوم واقع شده است الحق که «ان الدین بدأ غربياً و سيعود غربياً فطوبى للغرباء...»
 به جرأت می‌توان گفت که روح اسلام، که مایه‌ی حیات و مرکز ثقل آن است «اثبات توحید و نفی شرک» می‌باشد و

﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاتَّبِعُونِ﴾ (انبیاء: ۲۵)

«ما هیچ پیامبری را پیش از تو نفرستادیم مگر اینکه به او وحی می‌کردیم که هیچ ندایی جز من (الله) نیست پس مرا پرستش کنید.»

که هدف غایی هر مصلحت‌نهایی تمام پیامبران الهی بوده هست و آنان در راستای تحقق آن از نفس و نفس‌ها، از جان و مال خود گذشته و برای نهادینه کردنش تمامی مساعی خویش را به‌کار گرفته‌اند اما متأسفانه امروزه توسط مسلمانان و حتی آنان که داعیه‌ی اسلام‌شناسی و دعوت‌گری دارند در طاق نسیان سپرده شده است.

اما در احکام و سایر تعالیم اسلام به حکم استیفاء پنج اصل کلی و اساسی را می‌توان یافت که بسان خون در رگ‌های تمام احکام جریان دارند و عبارتند از: ۱- آسان‌گیری ۲- بی‌تکلفی و سادگی ۳- عدل و میانه‌روی ۴- رأفت و مهربانی ۵- مساوات و برابری که ما آن‌ها را «دلایل پنجگانه احکام اسلامی» (روح دین اسلام) نام نهادیم.

موارد پنج‌گانه مذکور را در کلیه احکام عبادی، حقوقی کیفری، اجتماعی و ... اسلام می‌توان یافت از این رهگذر است که آن‌ها را روح دستورات دین اسلام عنوان نمودیم از باب مثال اگر نماز را مشاهده کنیم، می‌بینیم که بر آحاد امت اسلام به‌طور مساوی فرض است از پیامبر و

خلیفه گرفته تا فردی که در پایین‌ترین نقطه‌ی هرم اجتماع قرار دارد، چنین نیست که بر بزرگان و اشراف جامعه دو رکعت فرض باشد و بر طبقات پائین جامعه چهار رکعت چون حقیقتاً در اسلام جز یک طبقه بیشتر وجود ندارد و آن «طبقه‌ی مسلمان» است و در اسلام نظام طبقاتی هیچ جایگاهی دارد هر چند که بعضی بر بعضی دیگر از نظر ثروت و یا جایگاه اجتماعی برتر باشند، تنها «طبقه‌ی ممتاز» در جامعه‌ی اسلامی طبقه‌ی متقیان و پرهیزکاران است از هر سن و هر طایفه‌ای که باشند و فضل این طبقه هم، انتصاب و یا رزوه‌ی نیست بلکه اکتسابی است چون اسلام می‌فرماید:

﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾ (حجرات: ۱۰)

«همه‌ی مسلمانان هم برادرند.»

و درباره‌ی طبقه‌ی ممتاز جامعه می‌فرماید:

﴿إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاهُ﴾ (حجرات: ۱۲)

«مکرم‌ترین شما نزد الله پرهیزگارترین شماست.»

نماز بر همگان به‌طور یکسان فرض است و جماعت نیز بر همگان سنت موكده است خلیفه و رئیس جمهور هم تلفیق است که در نماز جماعت حضور یابد و آن کارگر ساده هم موظف است که همانند خلیفه و رئیس جمهور در نماز جماعت شرکت نماید.

بنابراین هیچ عبادتی را در اسلام نمی‌توان یافت که مخصوص گروه ویژه‌ای باشد بلکه همه‌ی احکام آن به‌طور مساوی بر کلیه افراد جامعه‌ی اسلامی فرض می‌باشند و عباداتی چون حج و زکات بر هر فردی که واجد شرایط آنها باشد فرض است.

در عبادات رأفت به طور کامل رعایت شده مثلاً اگر فرد، مریض است و قادر نیست که ایستاده نماز بخواند، اسلام لطف کرده و به او اجازه داده است که نشسته نماز بخواند و اگر نشسته هم قادر نیست در حالت خوابیده نماز بخواند و در سفر شکسته بخواند.

و اگر زنی روزه می‌گیرد و باردار است و یا بچه‌اش را شیر می‌دهد اسلام به خاطر بچه به مادر امر می‌کند که روزه نگیرد و بر حال بچه رحم کند (در صورتی که بچه از روزه گرفتن مادر دچار مشکل شود) و بعداً قضا به‌جا آورد و یا اگر پیر و عاجز است روزه نگیرد و فدیة بدهد.

و در امر آسان‌گیر، اسلام می‌گوید اگر مسافر هستی باید نمازت را شکسته بخوانی و اگر مسرت ماه رمضان است می‌توانی روزه نگیری و سر فرصت قضا به‌جا آوری.

و در بحث اعتدال: اسلام اعلام می‌دارد آن‌گاه که وقت نماز فرا رسید بشتاب به نماز خواندن اما نه اینکه سبب غروب بنشین کنج مسجد و به عبادت مشغول شو، خیر،

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ
اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ • فَإِذَا خِطَبَتِ
الصَّلَاةُ فَانشُرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ ﴿جمعہ ۱۰﴾

«ای مؤمنان آن‌گاه که برای (نماز) در روز جمعه اذان داده شود،
به سوی یاد الله (نماز) بشتابید و خرید و فروش را رها کنید این
برایتان بهتر است. اگر بدانید پس چون نماز به‌جا آورده شد در
زمین پراکنده شوید و از فضل الله (روزی الله) بجوید و الله را
فراوان ذکر (یاد) کنید تا رستگار شوید.»